СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 191. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 28-го вересня 1945. No. 191 NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, September 28, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

У КОНҐРЕСІ РОЗПОЧАВСЯ ДОПИТ КОМУНІСТІВ ПРО ЇХ ОРҐАНІЗАЦІЮ

Конґресова Комісія для Неамериканських Затій закликала на допити провідних комуністів Злучених Держав, щоб від них довідатися про орґанізацію і напрям діяльности Комуністичної Партії Америки і про її звязки з Комуністичним Інтернаціоналом в Москві. Перше переслухання відбулося в середу 26. вересня при великім натовпі цікавих. Як перший свідок ставав бувший голова комуністичної орґанізації Ирл Бравдер. Частина його зізнань була прилюдна, а частина тайна, тобто складена перед екзекутивою комісії. У прилюднім свідоцтві Бравдер признав, що теперішня Комуністична Партія це лише оживлення партії сперед 1943. р., коли то завішено партію, а створено Комуністичне Товариство; признав, що партія мала звязки з Комуністичним Інтернаціоналом до 1940. р., а признав теж, що в Америці існує найвищий життевий стандард, але це неправда, що комуністи хочуть його знищити.

Для поширення допитів на широкі кола конґресова комісія вислала прохання до президента, щоб він відступив до вжитку комісії документи й рекорди военних агенцій і бюр, які накопичили десятки тисяч звітів з переслухань різних осіб, які були замішані у якунебудь діяльність вчасі війни.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПОЛАГОДИТЬ СТРАЙКИ, КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ.

Президент Труман заявив на пресовій конференції, що секретар праці Швеленбак має досить сили й уповажнень, щоб полагодити страйки під теперішню пору. — Із усіх страйків найбільше докучливим стає страйк послугачів при елевейторах в нюйорських будинках тому, [illegible] ких півтретя міліона людей не можуть дістатися до місця праці. Военна Рада Праці розпочала переговори між страйкарями і власниками будинків, які мають елевейтори. — Екзекутива Міжнародньої Юнії Нафтових Робітників заповіла, що викличе страйк у цілому краю, якщо теперішні переговори між юнією і власниками закопів не доведуть до угоди. — Головний послугач при елевейторах в Емпайр Стейт Билдинґ в Ню Йорку дав дозвіл католицькому комітетови, який переводить кампанію за будову шпиталю імени Ал Смита, звести наділ з бюра комітету папери для переведення кампанії.

СЕНАТ ОБСТОЮЄ РІЧНУ СЛУЖБУ ДЛЯ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

Сенат Злучених Держав у повнім голосуванню приняв законопроєкт, щоб принимати на рік у военній службі тих добровольців, які тепер покінчили военну службу і мають відійти домів. Зате сенат не згодився на підвишку плати для таких добровольців. Законопроєкт передбачуй час тривання військової служби для інших добровольців, які ще не були у війську, на півтора, два і три роки. Сенат ухвалив теж інші зміни в законопроєкті, а між іншим уповажнив секретаря війни порозумітися з леґіслятивою Филипин, щоб побрати до військової служби 50,000 филипинських скавтів для окупації в Японії.

ЛІКУЮТЬ ВИЧЕРПАНИХ ВІЙНОЮ ВОЯКІВ.

Департамент війни оприлюднює, що досі вдалося вилікувати 90% вояків, які цілковито підупали на силах вчасах боїв на европейськім терені війни. Їм подавано наркотики та успокоюючі ліки, а також вживано гіпнотизму та психольоґічних способів.

У місті Ню Йорку громадянський Комітет для Оборонного Спочинку впровадив безплатні обіди для хворих вояків та моряків, які вертаються з Европи і хвилево перебувають у місті. Комітет зажадав додаткових 200 готелів і ресторанів для таких поворотців. Досі роздано 150,000 безплатних обідів для таких вояків.

ШТУЧНА РУКА З РУХОМИМИ ПАЛЬЦЯМИ.

Невдоволений штучною рукою, яку йому приправили в військовім шпитали, ветеран европейських боїв Волтер Салек з Нюарку, Н. Дж. почав працювати над винаходом ліпшої штучної руки. Після 18 місяців праці й експериментів він видосконалив штучну руку, яка має рухомі пальці. Коли її приправити до рамени, вона заступає правдиву руку.

ХОЧЕ ПЕРЕПЕРТИ ПІДВИШКУ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

През. Труман запросив на нараду членів комісії палати репрезентантів, яка рішила більшістю голосів відложити наради над підвишкою нагороди для безробітних на неозначений час. Догадуються, що президент хоче навернути назад дискусію над цим законопроєктом, щоб приспішити його ухвалення ще перед новим роком.

Президент твердить, що МекАртур іменований за згодою всіх Аліянтів

На пресовій конференції в середу 26. вересня сказав президент Труман, що на становище начального команданта в Японії настановлено американського ґенерала МекАртура за повною згодою Аліянтів без ніякого спротиву. Він подав такі інформації у відповідь на запити, з якої причини на конфереції міністрів заграничних справ у Лондоні советський комісар Молотов поставив домагання, щоб Японію піддатипід окрему аліянтську контрольну комісію, у якій Совети моглиб мати свого заступника. Труман заявив, що нічого не знає про таке домагання. Коли є яка причина до критики, сказав президент, можна ці причини подати до його відома. Крім того Совети мають свого представника при МекАртурі. На запит відповів президент, що він не знає нічого про якийсь плян на третій зїзд Трьох Потуг. Він негодував теж на те, що появилися вісти про невдачу з конференцією міністрів заграничних справ у Лондоні, кажучи, що все те чисті здогади. Він радив виждати урядової оповістки з конфеерниції.

В АРҐЕНТИНІ ЗАВЕДЕНО ВОЄННИЙ СТАН

В Арґентині заведено стан военної конечности і завішено звичайні громадянські права в цілому краю. Це сталося в 24 годин після того, як у місті Кордова арештувала влада двох ґенералів, під замітом підготови мілітарної револьти. Влада арештувала багато політично підрозрілих осіб і завела цензуру на пресу.

ДОМАГАЄТЬСЯ СВІТОВОГО МОРАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Уступаючий 83-літній президент Унiверситету Колюмбія в Ню Йорку, д-р Николас Батлер виголсосив до студентів з нагоди вітворення нового шкільного року промову із таким змістом: Світові засади моралі мусять взяти верх над пристрастю посягання по владу. Засади моралі мають теж бути провідною підставою при нових відкриттях і винаходах, щоб народи не гнали вперед до дальших воєн і до снамознищення. В останнім століттю наука дійшла до задивляючих осягів, які принесли знищення життя десяток тисяч людей. Сьогоднішна молодь мусить брати під увагу ці факти і вживати знання та впливів на те, щоб довести до перемоги моральности понад всі інші змагання людства.

В Лондоні не можуть дійти до згоди в ні одній міжнародній справі

З нарад Ради Закордонних Міністрів Пятьох Потуг стали наради „Трьох Потуг", себто Злучених Держав, Британії та Советів, але й те не доводить до нічого, бо й „Три Великани" не можуть знайти навіть одної справи, що є в програмі, щодо якої моглиб сповістити світови, що дійшли до згоди. Така є ситуація, а кореспонденти витягають з цього дуже песимістичні заключення. Кажуть, що це продовжується на нарадах давна „політика сили". Теж є дуже остра критика з цього боку, що наради тайні. Кажуть, що якщо були би явні й підлягали під загальну критику, то тоді був би, можливо, кращий успіх. Дуже остро скритикував „Велику Пятку" австралійський заграничний міністер Еват, що домагається, щоби до нарад, що мають рішати про світове замирення, були допущені теж представники менших держав. В тому попирають Евата такі британські домінії як Канада чи Нова Зеляндія. Американські кореспонденти пишуть, що Росія виставляє якнайширшу програму, бо видвигає щораз нові домагання, щоби якнайбільше виторгувати. Знов британці хотілиб задержати те, що мали, рахуючи на попертя Злучених Держав у тому переконанню, що Злучені Держави будуть рахувати на попертя Анґлії, коли буде рішатись справа американських домагань щодо Пацифіку. Знов Злучені Держави не виявили ясної політики. Виходить, що вони проти того, щоб Совети держали у своїх руках східний бльок в Европі, але теж і проти західного бльоку.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ФАШИСТІВСЬКОГО РЕЖІМУ В ЕСПАНІЇ

Підсекретар стейту, Дін Ачесон, опублікував листа бувшого президента, Френклина Д. Рузвелта, написаного в березні до амбасадора Нормана Армура перед його відїздом до Еспанії. В листі през. Рузвелт виразно зазначив, що Америці годі задержати приятельські зносини з Еспанією, що має тоталітарний режім ґен. Франка, та що в колі вільних народів не може бути місця для уряду, що повстав на фашистівський лад.

НЕ ВДОВОЛЕНІ, ЩО ЗГАДАВ ЗА ВЕЛИКУ СОВЄТСЬКУ АРМІЮ

Московські „Ізвестія" помістили статтю Н. Вдовіна, в якій він остро критикує заяву британського полевого маршала, сера Генрі М. Вилсона, яку він зробив у Вашингтоні, кажучи, що Злучені Держави не можуть зменшати армії, як Совети задержують надалі велику армію. Вдовін каже, що з цього виходить, що Англія боїться нападу збоку Советів і хоче, щоби Злучені Держави держали велику армію для її евентуальної оборони. Ця заява, каже Вдовін, належить до заяв тих різних „реакціонерів" і „політичних банкротів", що „грають протисоветські мельодії на гітлерівських ґармоніях". Вдовін ще остерігає Америку, що західний бльок в Европі є звернений не тільки проти Советів, але теж і проти Америки та Китаю.

ҐРАТУЛЯЦІЇ ЗА ЛЕТ З ЯПОНІЇ ДО ШІКАҐУ. — Ґен. Генрі Арнолд (зправа) щиро ґратулює ґен. Барні Ґайлсови, командантови трьох бомберів марки B-29, що відбули безперервний лет з Японії до Шікаґа. Зліва два другі команданти: ґен. Кортис Е. Лімей і ґен. Емет О'Донел.

ГІРОҐІТО ЗЛОЖИВ ВІЗИТУ ҐЕНЕРАЛОВИ МЕКАРТУРОВИ, ЩО Є НЕБУВАЛОЮ ПОДІЄЮ

Коли в якогось народу станеться щось таке, чого не знає його історія за півтора тисячі років, то це є дійсно чимсь небувалим, а таким саме є те, що японський цісар Гіроґіто — „Син Неба" — є першим цісарем в Японії, що вийшов з своєї палати і поїхав скласти привіт чужинцеви — ґенералови Доґлесови МекАртурови, що є начальним командантом аліянтських окупаційних сил. Таке відбулось в середу перед полуднем, коли то Гіроґіто, вбраний формально, з циліндром на голові, в товаристві придворників прибув до американської амбасади в Токіо, що є осідком головної кватири ґен. МекАртура. Відвідини та розмова тривали пів години. Говорили при помочі перекладчика, якого привіз з собою Гіроґіто. Кажуть, що та візита є виявом того, що Гіроґіто не рахує вже на своє „божеське" походження навіть і серед самого японського народу, який знає, що він тепер одержує прикази від чужинця і є тільки тим, що дбає, щоби ті прикази були виконані.

УСУНУТИСЬ ВІД ПОЛІТИКИ!

Маркіз Токуґава є того переконання, що щоби вволити волю американців і зачати переводити демократизацію Японії, то треба передше щось зробити з японським цісарем, з яким є тісно звязана та февдальна кліка, що є за старим порядком. Отже він каже, що треба, щоб японський цісар усунувся від політики, себто від керми державними справами, а став тільки духовим провідником, так, як це було в давних часах. В той спосіб Японія позбудеться старої кліки, що є довкола трону.

ЯПОНІЯ БЕЗ КОРАБЛІВ.

Американські бомбардовання завдали Японії такої великої шкоди в кораблях, що вона є нині позбавлена не тільки военних кораблів, але немає навіть торговельної фльоти, потрібної на спровадження до Японії міліонів вояків, що ще є пороскидані по різних краях та островах. Стверджують, що Японія має тепер тільки 25 кораблів малої поємности, що їх можна би вживати.

МУСЯТЬ ЗДАТИ ВСІ ЗАСОБИ!

Приказано японській армії та фльоті здати не тільки всю амуніцію та зброю, але теж і всі запаси в харчах, одежі та обуві. Зброя буде вжита для перетоплення, а потім для цивільного вжитку. Теж харчі і одежа та обува будуть віддані до вжитку населення. Ґен. МекАртур заборонив вживати ті запаси для якоїсь іншої цілі.

РОЗСТРІЛЯЛИ ЛЕТУНІВ ДУЛІТЛА.

В Шанґаю розсліджено японські судові рекорди, з яких видно, що відбувся півгодинний суд над чотирома американськими летунами, що були в ескадрі ґен. Дулітла, коли то бомбардовано перший раз Токіо, на весні 1942 року. З протоколу не можна пізнати причин присуду, наслідком якого трьох засуджених на смерть розстріляно, а четвертого засуджено на тюрму, в якій він помер. Тепер поставлено на лісту военних злочинців усіх учасників суду. Згадані летуни попали в японський полон, коли мусіли злетіти на ворожу територію, бо збились з дороги і не ставало ґазоліни до дальшого лету.

ТЕРОР У БОЛГАРІЇ.

Болгарський „Вітчизняний Фронт" продовжує свою терористичну акцію супроти тих виборчих кандидатів, що є в опозиції до комуністів. Таке заявив в Софії, столиці Болгарії, М. Дімітров Петков, 52-літний провідник аґрарної партії. Каже, що комуністи змагають до того, щоби здобути більшість в парляменті, а потім змінити конституцію, унунути короля, і спровадити з Москви Дмітрова, комуністичного провідника, щоб став президентом краю.

ПРОТИ ФРАНЦУЗІВ.

В Індо-Китаю, що був до війни під французькою владою, шириться щораз більший спротив проти повороту давної кольоніяльної влади. Бунти получені з стріляниною, поривом білих людей та вбивствами. В столиці краю, Сайґон, американські летуни стережуть готелі, де живуть білі люди.

ПРОДАЮТЬ КИТАЙЦЯМ.

В Чунґкінґу ідуть переговори з китайським урядом в справі продажі Китаєви усіх американських засобів, що їх має американське військо в Китаю, вартости $150,000,000. Китайці хотілиб ще закупити засоби, що їх має американська армія і фльота в Індії та в деяких частинах Пацифіку. Купувалиб, очевидно, на кредит.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИ СВОЇМ СТОЯЛИ І СВОГО ДІПНЯЛИ

Згідно з рішенням Президентської Воєнної Допомогової Контрольної Ради, з дня 21. вересня 1945. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет став цілком самостійною орґанізацією. Отже може тепер не тільки самостійно жертви збирати, але й їх самостійно висилати в такі українські допомогові комітети в Европі, що мають там визнання влади того краю, де існують, та займаються гуманітарною акцією, зверненою на допомогу українським жертвам війни. Очевидно буде це робити Комітет під контролею уряду, так, як є з усіми того роду установами.

Отсе є велика перемога, осягнена українським громадянством в Америці над тими силами, що бажали запрягти його навіть у чисто гуманітарній акції до комуністичного воза, якого погонич сидить у Кремлі, в Москві, та звідтам хотів би приказувати американським горожанам, як орґанізувати допомогову акцію українцям в Европі й кому з них посилати, а кому ні.

Отсе є перемога правдивої гуманности, бо тою перемогою американські українці виявляють, що навіть така велика пропаґандна сила, як та, що її осередок у Москві, не змогла зломити людських почувань українців на вільній стопі й вони, як от в Америці, видержали при своїм, себто при тому, що для них українці як люди, є всюди однакові, в Україні, чи поза нею, та що українцям як людям треба всюди помагати, якщо вони де в нещастю, в голоді, в нужді. А Москва — з своїми аґентами і прислужниками в Америці — наставала, щоби збирати допомогу тільки для Советів, і тільки через орґанізацію, яку вона визнає, а не давати ніякої допомоги українцям в Европі поза Советами, бо якщо вони не вертають під Совєти, то вони, перед комуністами „зрадники", „фашисти", „гітлєрівці" і т. п.

Це є теж перемога нашого довіря до нашого уряду в Вашинґтоні. Довго, дуже довго, приходилось У. А. Д. Комітетови, з його предсідником д-ром В. Ґаланом, клопотатись, щоби добитись признання самостійности Комітету. Та це признання по довгих трудах таки остаточно здобуто. Днями, тижнями і місяцями ширились в большевицькій та комунізуючій пресі брехні про старання цього Комітету в Вашинґтоні. Раз-у-раз запевнялось тими аґентами Москви, що Вашинґтон ніякого дозволу на самостійні українські збірки та висилки не дасть, що ніякого самостійного українського Комітету не затвердить, та що всі вісти, що може статись інакше — це обман. Так писали і на вічах чи через радіо кричали ті, що хотілиб загнати ще й американських українців під сталінську диктатуру і зробити з них послушне знаряддя Москви. І що з того?

Таки перемогли: американське право, а з ним і американська справедливість; перемогло американське, гуманне серце. І тому можемо свобідно жертви збирати і теж свобідно їх висилати усім українським жертвам війни без московської дискримінації.

Страх перед страйками

Чи є причина боятися страйків? Це важне питання під теперішню пору. З поняттям страйків звичайно лучать поняття заворушень, насильства, розрухів, побивань, каліцтв, покликування поліції, часом і війська. І саме оці прояви, які в сути речі не мають нічого спільного з боротьбою робітника за поліпшення своєї долі, найбільше наганяють страху неодному мирному громадянинови.

Та в Америці страйк це щоденне явище. Пікетування крамниць та робітень, хоч декуди докучливе, викликає тепер часто навіть жарти. Траґічні випадки, що давніше були при страйках звичайною появою, тепер належать до виїмків. А проте про небеспеку страйків пишуть зовсім поважно і то люди відповідальні.

Отже в чому небеспека?

Розглядають її збоку суспільного та економічного. Збоку суспільного це властиво питання, що зробити з отим безупининим неладом, який повстає при вибуху страйку. Людина в засаді, хоче жити мирним і упорядкованим життям. Хоче жити, виховувати родину і змагати до щастя. Та безупинне переривання цього життя зовсім до щастя не причиняється. Значить, що оці перерви в нормальній праці приходять підо впливом якогось примусу.

До недавна таким примусом був серед робітничого населення недостаток. Це з часом поліпшилося і пересічний робітник, за виїмком економічної кризи, є тепер в такім положенню, як і пересічний дбайливий господар. Не живе вибагливо, але зводить кінці докупи. Давніша безупинна журба про прожиток на випадок недуги або на старість теж минає, бо пересічний робітник має тепер суспільне забеспечення і дістає допомогу на випадок недуги, безробіття та має забеспечену певну плату на старі літа. Отже, за виїмковими випадками довготривалої недуги, робітник не повинен мати тепер такої журби про щоденне життя, як це бувало давніше. А як і є який клопіт, то це клопіт кожної людини, багатої чи небагатої, бо ще ніхто не придумав способів забеспечення людини від усіх можливих випадків і стихійних нещасть. З цього виходилоб, що властиво страйк не вибухає тепер, як колись, підо впливом великого економічного недостатку пересічного робітника. Та це не значить, щоб людина не хотіла далі поліпшати свою долю і не мала вищих вимог понад ті, які має тепер. І тому, коли за цю справу виходить на страйк, то це треба вважати за спробу посягнути по щось вище, ніж вона досі мала. Отже, як вдасться, то втіха; коли не вдасться, ніяка трагедія.

Та в новітних часах наросла інша сила, з якою кожен робітник мусить рахуватися і подекуди боятися. Це сила страшніша, ніж донедавна був боспідприємець. Цею силою є юнійний рух. Колись юнія була братньою орґанізацією принижених робітників, які лише через солідарну поставу усіх покривджених могли добитися кращої долі. Тепер ці часи минули. Юнії рідко тепер контрольовані самими членами. Це тепер уже така сила, з якою рахується уряд, якої бояться підприємці. І буває, що звичайний робітник, як член юнії, є звичайною іграшкою в руках юнійних провідників. Навіть, коли іде про страйк.

Пересічна причина страйку це не причина, а нагода. Скінчиться контракт між юнією і підприємством, то зправила цю нагоду використовується на викликання страйку. Станеться щось у політиці, команданти юнійного руху видвигають нераз свої інтереси, а покликуються на інтереси робітників. Не можна сказати, щоб робітник на тім не зискав. Але коли взяти під увагу велитенські втрати часу, а з тим і робітничої заплати вчасі страйку, а потім втрати в різних надзвичайних доплатах до каси юнії, то в многих випадках страйки для пересічного робітника економічно не виплачуються. Одначе робітник, хоче чи не хоче, а мусить іти а страйк, як накажуть юнійні „боси".

Та, не зважаючи на те все, треба ствердити, що страйковий рух посуває робітничу справу наперед. Осяги не полягають у економічних здобутках, а радше в суспільних, або в життевих. Робітник стає співгосподарем фабрики чи підприємства, його не можна відправити з роботи без причин, він має скорочені години праці, має вигоду в фабриці, має забавові місця, має нагоду до науки, до виховання дітей, має право до лікарської опіки і загалом до всього, що приносить новочасна культура та цивілізація.

З цивілізацією йде теж розуміння справ суспільних, державних, і загально - світових. Зо зростом інтеліґенції робітника зменшається небеспека заворушень товпи, урядові чинники не провокують робітників і не уживають погроз, а це само вже дає запоруку, що новітній страйковий рух не може бути небеспечним.

Зате може він стати небеспекою для краю в теперішньому часі тільки тоді, коли наказ до викликування страйкового руху приходить — з Москви. Такої небеспеки треба справді боятися, бо поза тим криється змова поневолити робітника і зробити його виключно рабом держави.

Микола Чубатий.

СОВЄТСЬКА БУРЖУАЗІЯ

Хто з старших не пригадує собі цеї демаґоґії, що бушувала по цілій східній Европі, як большевизм в Росії прийшов до влади. Говорилося про новий світ простого чоловіка, про зрівнання всіх кляс, починаючи від товариша премієра Совнаркому (Совету Народних Комісарів) до простого замітача вулиці. Всі мали однаково жити, однаково вбиратися. Найшовся хтось такий відважний, що тоді на вулиці совєтського міста появився в порядніщим плащі чи ковнірці, так міг що найменше сподіватися, що верне без плаща, оскільки взагалі верне домів.

Товариші Лєнін, Троцький, Сталін носили тоді звичайні чоботи, російські ґімнастьорки та кашкет, обовязкове накриття голови в тодішнім червонім цараті. Хвалилися публично, що живуть в одній кімнаті. Для доброго прикладу большевицькій нищій товаришні, товариші-тузи виходили на так званий суботник, себто на добровільну працю для добра громадського.

Така демаґоґія розійшлася по цілому світі. Про найкраще забеспечення простого чоловіка в Совєтах пише постійно бувший віцепрезидент Волес та десятки зірних совєтофілів в Америці, дарма, що життєвий стандард того простого чоловіка в Совєтах був найнижчий поміж всіми краями в Европі.

Таке саме переконання про це, що в Совєтах немає буржуазії панує й нині,зокрема серед темняків українського роду, що дали себе збаламутити комуністам. Вони направду переконані, що в Совєтах і домовий дозорець і комісар живуть однаково, що там немає панів та понижених соціяльно. Такі баламуцтва стане вам оповідати як нову, невідому досі еванґелію, пересічний комунофіл. Та це було колись. Тоді, коли ще істнувала правдива буржуазія то вона могла успішно грозити червоному режімови. Скінчилася ця небеспека і з большевицьких босів вийшов на світло дня розперезаний червоний еґоїст, для якого істнує тільки його особиста нажива.

Червоні Золотопагонники.

Хто не пригадує собі, як в перших роках російської револючії здирали російським офіцирам золоті пагони та клеймили їх золотопагонниками.

Та вже кілька літ напередодні теперішної війни відносини в Совєтах зачали змінятись до непізнання; появилися золотопагонники. Стала наростати нова буржуазія, що пє кров і піт робучого народу не то гірше, а ще краще, ніж давна царська реакційна буржуазія.

Нова совєтська буржуазія, це та вся каста начальства, що на його плечах спочиває червоний трон царя Сталіна. А проти нього — на низах міліони простого робучого народу, що ледви клигає і все несе на своїх плечах тягар нової невідомо вже якої зчерги пятилітки. Найкраще живленими та плаченими в совєтській дійсности є члени поліції, що стережуть режіму чуйним ухом і оком, звернениим на рухи кожної людини. За це все комісар дістає не тільки платню, але ще й всякі привилеї.

Без поліції совєтський режім не стояв би й 24 години; тому й стовпи режіму мусять бути належно живлені та плачені. Члени совєтської поліції або так звані члени НКВД (Народний Комісаріят Внутренних Дел), мають спеціяльні посвідки, які уповажнюють їх діставати по таних цінах продукти, які для нікого не є доступні, а тільки для совєтської буржуазії, поліції та офіцирів.

Офіцири користали вже до війни з тих самих прав, що й поліція. Вони мали теж цінне право за тані гроші діставати всякі продукти в окремих, тільки для них призначених склепах. В державі з рівністю всіх кляс совєтська буржуазія не стає до черги, щоби там дістати кожного оселедця, а опісля йти на чорний ринок та докупити щось більше, щоби того оселедця можна було зїсти. Поліція та військо це перша ґрупа упривилейованої совєтської буржуазії.

Ця нова совєтська буржуазія не тільки матеріяльно упривилейована; вона теж втішається привілеями соціяльної природи. Офіцирам привернули золоті пагони на раменах як відзнаку їх чина. Привернули також право мати власні офіцирські касина, де вступ простому воякови цілком зборонений. Найновіші донесення з Москви говорять про це краще вивінування офіцирів червоної армії, хоч нічого не чути про краще життя простого рядовика та робітника. Навпаки, діється це якраз тоді, коли міліони совєтських громадян живуть по землянках в крайній нужді.

Чому це так робиться? Совєтський режім це тільки з імени народний, наділі, як кожний диктаторський режім, він експльоатує маси населення. Він мусить добре вбирати та добре годувати ці кляси людей, що на них спочиває диктатура, отже поліцію та військо. Має Кремль за собою ці дві касти нової совєтської буржуазії, так може собі легковажити ці маси, бо ці два сторожі „червоної родіни" потрафлять успокоїти невдоволені маси.

Палата міліонера Моргана на розривки для комісарів.

Недавно тому принесла преса сензаційну відомість, що прекрасну палату міліонера Морґана в Ґлен Кав на Лонґ Айленд винаняла совєтська влада на розривки для совєтських комісарів, так званого Амторґу, себто совєтської аґенції для ведення торговлі з Америкою. Палату, що досі була місцем королівських забав знуджених міліонерів, річним коштом кільканацять тисяч долярів, винаймають тепер червоні представники „простого чоловіка" на забави та розривки для так само вже життям знуджених червоних комісарів

Палату відповідно пристосовують коштом нових десяток тисяч долярів на розривки для червоних експльоататорів саме тоді, коли цілий Совєтський Союз живе в нужді та недостатку. Ми чуємо від довшого часу про старання Совєтів дістати від Америки кілька біліонів позички на відбудову знищеного краю. Чуємо про домагання Совєтів такої та а такої суми допомоги з УНР-и для голодуючого населення Совєтів. Ми теж свідками, що навіть в Америці підніжки Кремля українського народу збирають кервавицю від найбідніших українсько - американських робітників тоді, коли червоні комісарі готуються забавлятися в палаті Морґана.

Упривилейовані кремлівські підбрехачі.

Кромі поліції, війська та комісарів істнує в Совєтах ще одна каста людей, що її Кремль конечно потребує, щоб його трон не завалився. Ними є журналісти великих совєтських ґазет. Один очевидець оповідав мені про оселю як в казці, що є під Москвою, де живуть по королівськи визначні журналісти великих совєтських ґазет. Оселя окружена густим лісом, заслонена від очей голодних мас. Тільки уповажненим підбрехачам кремлінського режіму туди вступ дозволений. В середині чарівного ліса прекрасна палата, а в ній помешкання для совєтських журналістів та ціле найбільше вибагливе утримання. Все на кошт держави селян та робітників! Їх Кремль потребує, так само, як поліції та війська. Цеж вони пишуть славословні пісні в честь Сталіна. Цеж вони затуманюють маси чадом своїх писань на це, щоби ці маси тим послушніше тягнули своє ярмо, що на них накладає вселаскавіше сонічко з кремлінської огорожі, як пише також один із малоросійських підбрехачів.

А проти тої невеликої відносно касти нової совєтської буржуазії стоять міліони поневоленого соціяльно люду, що під багнетами щодня як раби поступають на роботу, нерідко серед відносин, що призначені радше життя скоротити ніж удержати, як пише американський репортер Гвайт.

Ось так ми свідками нового ладу, що повернув до режіму старого царату. На горі цар, довкола кілька соток тисяч експльоататорів, а в низу — народ замучений.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

84) (Всі права застережені)

— Нехай говорить! Просимо! — гула більшість.

— Геть з ним! Ще большевиків всіляких слухати! — надсаджували груди прихильники референта.

— Не хочете слухати, так „гиравт"! Забірайтеся до бісової матери! Не перешкоджуйте другим!

Ще трохи викриків, гострих висловів і врешті меншість присмирніла. Попрохано тоді Безхатного на сцену. Пішов він поміж рядами публики, наче те ягня на заріз...

— На салі несподівано знайшлися мої знайомі — заговорив він замісць вступу. — Є тут люди, що, як твердять, знають мене вже роки, знають мої політичні переконання... Мусять вони бути неабо якими знахорами!... абож обмовниками, пльоткарями. Певний, що ні один з них мене не знає. Я не то не знаю їх, не знаю, як вони зовуться, але вперше на свойому житті побачив їх у цій салі... До ніякої партії я не належу. Приїхав до вас на запрошення, як українець до українців. Наш загал у Канаді ділиться на визнавців двох вір, а членів і прихильників кількох орґанізацій у більшій чи меншій мірі собі противних. З тим я числюся і до всіх ставлюся однаково, коректно і безсторонно. Даю признання за добрі сторони кожної і не вагаюся критикувати за злі. Моє національне „вірую" почуєте у моїй промові. Сами винесете осуд, хто я такий, чи має хтось підставу називати мене большевиком.

— Я говорю звичайно так, як думаю і відчуваю. Посуджувати мене можна у мильности моїх понять, відчувань, чи знання. Непомильних, всезнаючих людей на світі нема. Але не можна посуджувати мене в нещиорсти Власне по тій причині я не належу до ніякої партії. Партієць не говорить людям того, що думає, що диктують йому розум і серце. Не говорить того, що диктують йому загально національні інтереси, лише партійні, центральний комітет партії. У мене народ, нація українська, стоїть понад партіями. У партійців — їх партія понад нарід, націю. Хто читає нашу партійну пресу, той з моїми твердженнями мусить погодитися. Бо вже роки, наша преса у Канаді, все речники партій, поборюють одна другу і не все гідними способами. Цілі числа присвячують міжпартійній українській сварні, а справи цілої української нації відкинули на задній плян. На те нема часу, ані місця. Що більше: за міжпартійною гризнею залишили в спокою ворогів Укр-аїни і українського народу. З такою українською політикою я погодитися не можу і до таких партій не пристану. Працюватиму по своїх силах для українського народу в цілости...

Перейшовши до теми говорив Безхатний те саме, що у своїх попередних відчитах, тиж самими словами. Його голос звенів. То стихав до півшепоту, то лунав по залі. Заставив уважно себе слухати прихильників і противників. Чи не найуважніше слухав чоловічина, назвавший Безхатного большевиком. Скінчив у загальній тишині, без оплесків і без запитів. І знов посипалися зелені, четвертаки й півдолярівки, аж надто може щиро. Сваритися, хто тими грішми має розпоряджувати, куди висилати, залишив обом сторонництвам. Своє завдання він скінчив. Зібрався відходити. Обі сторони вже заявили монополь на його особу: — він, мовляв, по переконанням „наш". Заявив на те, що він ні одних ні других. Належить до всіх щирих і чесних українців, без різниці партій. Але не належить до людей шукаючих матеріяльних користей у партіях, хоче бути самим собою. Розривати себе не дасть, а в партійному ярлику не любується. Ніяка партія не посміє відбирати йому право робити те, що вважає за потрібне...

Ніхто не стрічав Безхатного, коли він приїхав у околицю. Він змок, намерзся, не знав де переночувати. Зовсім відмінно виїздив. Відпроважали його зо два десятків фармерів, услужно занесено до вагону його багаж. Селянство українське, не задурене всякими „ізмами" у масі своїй щире і услужне. Судить людину не по убранні, а по її духовим прикметам. Якось, може підсвідомо відчуває, хто говорить йому щиру правду, а хто розводить „політику". Одна біда тільки, що щирість, честь і сумління у двацятому столітті виходять зовсім з моди. Запановує натомісць „політика", самолюбність, бажання стати „паном" за всяку ціну. А це все справи чорні! Біда, що у сучасности правда й честь не одержують ніякого признання. Це у діточих казочках тільки Правда нагороджується, а Кривда дістає березової каші. В сучасности всі нагороди забирає Кривда. Нагородами ще й не задоволяється, але не раз надає березової каші Правді й Чести.

Кожна справедлива й чесна людина звичайно дуже проста в обходженні. Її простоту вважають за духове простацтво. І відповідно до свого розуміння поводяться...

(Дальше буде).

ТРИ ГОЛОСИ

В українській пресі впродовж одного тижня звились три заклики в справі українських втікачів, розкиданих по країнах Европи. А саме: лист Дмитра Старощака — головного радного Українського Робітничого Союзу — поміщений в Народній Волі за 23. серпня; стаття професора Володимира Тимошенка в Свободі за 29. серпня та стаття в Громадському Голосі за 1. вересня, без підпису; значить: спід пера редактора.

Д. Старощак, американський вояк українського роду, перебуваючи на території окупованій американцями, мав нагоду бачити тисячі українських втікачів. Знаючи мову, міг вільно з ними говорити. Те, що бачив і чув, певно так вразило його, що він спішить дати знати американським українцям про долю тих втікачів; про їх страх перед насильним поворотом під владу Советів. Нащо він це робить? Тому, що наші люди потребують негайної помочі в тім крайнім положенні. Місяць, два може бути запізно. І він закликає тутешних українців рятувати ті жертви не тільки війни, але й советського терору.

Здається, не знайдеться нікого, навіть серед наших новітних захисників советської влади, хтоб назвав Д. Старощака нацистом, чи фашистом. Отож з цього боку неможливо підірвати довіря до нього та його листа.

Професор Тимошенко в статті „В справі допомоги українській масовій скитальщині в Европі" звертається також з гарячим закликом рятувати українських втікачів, які не хотять повертатись до Советів зі страху за своє життя, яких советська влада змагається за всяку ціну дістати до себе. Доводить необхідність створення для рятункової акції Українського Міжнародного Допомогового Комітету. Видно що проф. Тимшенко, людину науки, не політики — болить доля українських втікачів, які жахаються повороту на свої землі, і він подає свій голос в тій справі, конкретно пропонуючи що робити, щоб їм помогти.

Тепер послухаймо третього голосу — „громадянського". Яке становище в справі допомоги втікачам, які по словам Старощака воліють смерть, ніж примусовий поворот, займає редактор Громадського Голосу? Свою статтю „Чи має наша іміграція впасти жертвою нової інтриги?" він починає, як багато зі своїх сучасних писань, з нападів на „конгресових майстрів", які „під плащиком допомогової акції" ведуть „тільки політичну акцію". Не маю наміру зараз ані захищати ні судити Філядельфійський Комітет, ані „конгресовців", але трохи дивно з тої реакторської люти на них. Адже він сам був одним з головних — якщо не головний — майстрів Українського Конгресу у Вашингтоні! А що до політики, насувається питання чи не ховається якась політика також під „плащиком" Допомогового Комітету, створеного редактором Г. Г., що дає допомогу тільки через „Рошен Вор Реліф? Та чи не спід того самого „плащика" посилалась привітальна телеграма представникові советської влади, Мануїльському? Чи не тим самим „плащиком" прикривається редактор, головуючи на большевицьких вічах? Чи це не політика? Відмінна від „конгресової", але також політика, якої куций плащик не може прикрити. Так само як його стаття — не прикриває, а навпаки — виявляє дійсний політичний напрямок редактора.

Хоч признає сам, що загал українських втікачів „напевно складається з осіб політично незаангажованих, вивезених примусово німцями на працю, які тепер відмовляються вертатись під впливом загального настрою", то зараз же додає „і пропаганди, що йде згори". Загальний настрій — це значить настрій маси. Отож йде не згори, а здолини. І ось цим звичайним, політично незаангажованим людям, які на власній шкірі зазнали советського панування — одні поверх 20 років, другі два чи три, і які кажуть, що воліють смерть, ніж примусовий поворот, редактор Г. Г., що тихо, спокійно провадив життя в Америці, радить: „В Україну ідіть, діти!" Який добрий, ніжний батько! Каже це тим, кого советська навала в 1939 році грабувала, знущалася, родини яких засилала на Сибір. Каже їм, що вони повинні „шукати шляху до повороту на рідну землю і до корисної, творчої праці для неї". Чи не добра рада? Але не всіх вона може одурити. Чи не для творчої праці поїхав Антін Крушельницький до Советів з Галичини? І взяв з собою своїх дітей, синів, дружину. Чи не знає редактор Г. Г., що з ними сталося? Вониж не були навіть втікачами, а по власній волі поїхали на творчу працю! І перед тим вірно служили та ще й інших закликали „їхати для творчої праці". Не треба було і проф. Старосольському „вертатись до дому", бо він не тікав; був в дома, як прийшли „визволителі". Защо його, дружину й дочку вивезли до Сибіру? За що він там загинув? Чи не за те, що захищав в польських судах українських комуністів? Чи не працював для народу? Чи такої помочі просив він із Сибіру від свого товариша — редактора Г. Г.?

Зрозуміло, чому советська влада старається всіма способами забрати до себе „під опіку" свідків свого панування, які можуть виявити дійсне життя під тою владою. Але чим пояснити те, що редактор Г. Г. помагає їм в тому? Як люди бояться вертатись, благають помогти їм залишитись поза межами Советів, то чи вони, чи редактор ліпше знають, що їх чекає? Чи творча праця, чи розстріл, чи Сибір? Чи не вимагає людяність і оправедливість дати можливість самим людям рішити, що з собою робити. Хто хоче вертатись — нехай іде, але не примушувати тих, хто не хоче, хто воліє поневіряння, біду, тяжку працю, ніж поворот під ту владу. І нехай редактор не змішує любови до України з відношенням до влади над Україною. Чи є там свобода слова, преси, аби світ дізнався правди про долю тих, що повернулися назад? Та зрештою, як посилати „дітей", то чому самому тут сидіти? Розуміємо, що в ті довгі роки, коли редактор активно виступав проти советської окупаційної влади, він не міг їхати на Україну. Може був „жертвою протисоветської інтриги", але тепер, коли тяжко старається загладити свої „помилки", чому тепер не їде на творчу працю? Чи тут більші цінности творить?

Сказавши втікачам „В Україну їдіть, діти", добрий тато вказує й для нас всіх, що маємо робити: „українська іміграція за океаном повинна вважати своїм обвязком старатися УСУНУТИ ПЕРЕШКОДИ для їх повороту".

Якщо редактор має на думці ті самі перешкоди, проти яких він сам боровся поверх 20 літ, і які є дійсною причиною того, що втікачі бояться повороту до дому, а саме: панування диктатури й терору на українських землях, то можемо сказати, що й надалі будемо вважати своїм обовязком боротися проти них. — („Українська Громадська Пора").

Е. Залевська.

ПОШУКУЄМО 354 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

145) Товариство „Любов", від. 298 У. Н. Союзу, Бронкс, Н. Й.	$ 100.00
146) Товариство „Запорозька Січ, від. 63 У. Н. Союзу, Форд Сіті, Па.	100.00
Разом	$ 200.00
Попередно проголошено	14,450.00
Разом	$14,650.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КОГОВЗ, Н. Й.

Жертви з 50-літнього ювилею Братства св. Петра і Павла для скитальців в Европі.

В неділю 15. липня ц. р. Братство св. Петра і Павла, від. 57 У. Н. Союзу, в Коговз, Н. Й. обходило святочно 50-літний ювилей свого існування. В 10 год. рано о. М. Мартинюк, місцевий парох в сослуженню о. А. Борси з Гудсон, Н. Й. і о. М. Скородинського з Пітсфілд, Масс. відслужили Сл. Б. благодарення по наміренню братства, а відтак парастас за померших братчиків.

По полудни братство спорядило з цеї нагоди бенкет у галі українського парку. Зійшлись всі місцеві братчики зі своїми родинами, представники братств із сусідних міст, а головно братство з Ватервліт явилось в повнім числі.

По обіді посипались мови. Предсідник братства, п. В. Дерлиця, привитав гостей і по вступній промові покликав п. І. Ядлоша на товстмастра, котрий покликав промовців. І так п. Гр. Недільський, секретар братства, користаючись записками з мітінгів і протоколів розповів історію Братства. Місцевий парох та запрошені отці духовні зложили побажання з нагоди ювилею, а гарними словами заохоти завзивали братчиків до єдности та більш посиленої праці для своїх нащадків. Побажання та гарний дарунок від Братства з Вотерлит, Н. Й., зложив п. І. Урбан. Від братсва з Амстердам, Н. Й. одержано желання на письмі та грошевий дарунок. Одинокий живучий ще член-основник, п. Лука Ядлош, одержав від братства гарний дарунок.

На це свято Батько Союз виделегував свого представника в особі п. Р. Слободяна. Крім побажань, благословень і слів заохоти від Батька Союзу цей гарний бесідник заговорив і про наших скитальців в Европі, що в своїх листах роспуки благають у нас помочі. Збірка на ту ціль принесла $415. Найшлось і 4-х жертводавців по $100. Разом $815.00.

В годині 5.30 ввечір, відбувся святочний концерт. Місцевий церковний хор, під проводом свого диригента Петра Бачинського, відспівав американський гимн, а опісля гимн У. Н. Союзу. Святочну промову виголосив Роман Слободян, гол. касієр У. Н. Союзу. Він згадав перших піонірів, що своєю працею та жертвами положили основи під свої рідні організації. Ця праця увінчалася гарними успіхами і сьогодня ці інституції діждалися пошани від своїх і чужих людей. Нашим обовязком, говорив бесідник, є продовжувати цю працю, посилювати наші організації новими членами та дбати про свої церкви, школи, народні доми і інші свої рідні інституції. Бесіду промовця приявні вислухали з увагою та заінтересованням.

Опісля виступив на сцену молодий скрипак, внук організатора братства св. Петра і Павла, Луки Ядлоша, а син товстмейстра Івана Ядлоша, і відіграв кілька пісень. Молодого скрипака присутні нагородили рясними оплесками, домагаючися наддатків. Фортепіяновий провід для скрипака і хору був у руках всім знаної піяністки, панни Зальопаної.

Хор відспівав ще кілька стрілецьких пісень і гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено свято.

Жертви дали: о. Михайло Мартинюк $25; о. Антін Борса з Годсон, Н. Й. $5; о. М. Городінський з Пітсфілд, Масс. $2; Данило Зальопаний $25; Павло Гавришенко $20; Василь Сташко $10; Онуфрій Лесняк $10; по $5: Григорій Нидзільський, Роман Слободян, Петро Ракочий, Йосиф Дзямба, Михайло Галашин; по $2: Стефан Гуля з Торонто, Василь Дерлиця, Василь Люблиницький; по $1: Б. Жмуд, І. Дзямба, Ева Сташко, І. Барна, пані Геля, Т. Сташко, А. Яремська, Катерина Коник, пані Спазик, С. Спазик, П. Задра, Меланія Дерлиця, В. Партак, пані Задра, Й. Білінський, Марія Бабяк, Антоніна Копца, пані Й. Білінська, Марія Назарко, пані Партак, А. Афіновиц, П. Жмуд, В. Габрела, С. Габрела, П. Ропічкий, М. Мазурек, В. Поворозняк, Н. Тіньо, П. Кобаса, І. Ядлош, А. Маланчук, С. Палка, В. Гуский, П. Зиндра, І. Урбан, П. Розенберг, В. Мадараш, П. Ковальчук, С. Ковальчук, В. Галайко.

Відділи У. Н. Союзу зложили, а то: Братство Св. Николая з Амстердам, Н. Й. $25; Братство Св. Николая з Вотервліт, Н. Й. $100; Братство Св. Петра і Павла з Коговз, Н. Й. $100.

За уряд Бр. Петра і Павла, від. 57 У. Н. С.:

В. Дерлиця, предсідник;
П. Бачинський, касієр;
Г. Недільський, секретар.

ДИВНІ НОВИНИ

Тринацятий кандидат на віцепрезидента.

Лютенант, якого щойно звільнили з війська, приходить до бюра посередництва праці за роботою. Директор персоналу розпитує про його минувшину і питається, у чому недавний лютенант має досвід за свого цивільного життя.

— Ніякого, я саме скінчив каледж, мене взяли до війська, тепер випустили.

— А яку позицію ви хотілиб заняти? — з чемности, хоч недовірчиво, питається досвідчений урядовець.

— А можеб так віцепрезидентом в якій корпорації?

— Ми вже маємо 12 віцепрезидентів, то залишіть це, пане лютенант.

— Не бійтеся, я не забобонний, може бути тринацятий.

Найшли 5,000 нерозпечатаних листів на смітнику.

У місцевости Волтон, Іл., поштові інспектори з Шікаґа пробірили 20. вересня вістку, що там на березі ріки Ґрін Ривер найдено на смітнику 5,000 листів, звичайних і реєстрованих, з рр. 1922-1935. Листи мають печатки різних поштових урядів в цілому краю, а ніхто не може пояснити, як вони там найшлися. У місцевости Волтон пошти нема вже яких 10 літ, бо там замало мешканців. Сміття над берегом ріки привезено з одного будинку у Волтон, але смітярі не завважали ніяких листів, коли набирали сміття.

Будинок, в якому колись була пошта, згорів в 1936 році, поштар Джеймс Демсі ще живе, але не знає цічого про недоручені листи.

Б. Лепкий

НИНІ

Заплакала Божая Мати
І очи закрила рукою.
Не видно ні церкви, ні хати
В вишневім садку під горою.

Не знати, чи нині неділя,
Різдво, чи Великдень, чи будень,
Нігде ані листя, ні зілля, —
Вгадай, чи це квітень, чи грудень.

Замовкла скрипка і дзвони,
(Чи плаче це хтось, чи сміється?),
Весільний похід і похорони,
Мов привид далекий снується.

Не видно ні церкви, ні хати,
Ввесь край оповився імлою...
Заплакала Божая Мати
І очи закрила рукою.

УРАНІЙ, АБО УРАН

Основою атомової бомби є ураній, або уран, — хемічний первень, що находиться на земській кулі в дуже маленькій кількості. Як звичайно з хемічними первнями, ураній не находиться ніде в чистім стані, а завжди в сполуці з іншими мінералами, головно в урановій смоляній руді, що називається по англійськи Pitchblend. Одначе до недавна на смоляну руду урану був попит не так задля урану, як задля іншого рідкого металю, радія, уживаного дуже широко як ліку на страшну недугу рака.

Смоляна руда урану була відома вже сотки літ. Находили її в Европі в Норвегії, а ще більше в Судетських горах Чехії, в місцевости Яхимів, по німецьки Йоахімсталь. Яхимів був відомий зо своїх копалень вже в XVI столітті, та не через смоляну руду, а через срібло, яке находилося там в найліпшій якости. З цего срібла виробляли срібні гроші, які вживалися по цілій Европі. Вони й взяли своє імя від Яхимова, або Йоахімсталь, бо Чехія була тоді частиною німецької держави і місцевости мали німецькі назви. Назва монети з йоахімстальського срібла була „йоахімсталер". Та це була занадто довга і її скорочували на „талер". В Польщі перекручено це на „таляр". „Талери" з йоахімсталерського срібла вживалися і в Америці, тільки в Америці перекрутили їх імя на „долар", а коли Америка зачала виробляти свої власні гроші, то й назвала їх „доларами".

Добували чехи та німці срібло в Яхимові і багато ціннішу смоляну руду відкидали на бік, як до нічого непотрібну. Вони не знали, що з нею можна зробити, і заповнили нею всі долини Яхимова. Все одно вони не могли не завважити чудної прикмети цеї смоляної руди: вона мала якусь не то лічничу, не то шкідливу силу.

Ця сила оставала нерозслїджена до 1898 р., коли французький вчений Пер Кюрі з своєю польсько-жінкою Марією Складковскою найшла в смоляній руді металь радій, або рад. А рад видає з себе безнастанно проміні і враз з тим перетворюється в щось іншого, — рад-А, рад-В, рад-С, рад-D, рад-Е, рад-F і на кінець — олово. Подібну прикмету має й товариш раду ураній, або уран. Ця прикмета називається по вченому радіоактивністю, тобто здібністю видавати проміні і поволи перемінювати себе на щось іншого. На оцім то й основується атомічна бомба. Вислїдження способу на приспішення розкладу атому уранія, або на розбиття цього атому є цілою тайною атомічної бомби. Німці працювали над атомічною бомбою і вони мали з чого її виробляти. Яхимів, або Йоахімсталь, був до кінця війни в їх руках. Так само була Норвегія. Наскільки відомо, то не допровадили німці своїх дослідів до кінця тільки тому, що провадили їх в Норвегії, а там норвежці два рази вивідали їх тайну і переказали до Англії, а англійці зараз посилали на місце дослідів літаками людей, щоби німецьку роботню висадити в воздух. Це мабуть була одинока причина, чому німці далися випередити американцям.

Ураній можна досі находити в Йоахімсталю, одначе на нього вже не показують тепер як на головне джерело уранію. Багатше джерело уранію є в бельгійськім Конго в Африці, а ще багатше — і то має бути найбагатше в світі — є в Канаді, а саме в радіоактивній руді довкруги Великого Медвежого Озера в Північно-Західних Територіях, далеко-далеко на північ від Едмонтону. Води Великого Медвежого Озера переливаються до ріки Мекензі, що трохи дальше вливається до Нівнічного Ледовитого моря.

Смоляна руда над Великим Медвежим Озером була відома до недавна мешканцям Канади, як джерело великого багатства, але вони були переконані, що це багатство є тільки в радові, що находиться в смоляній руді. Мало кому й снилося, що не менше багатство є в уранію, який там також до недавна відкидали, як до нічого непотрібну домішку руду. — („Український Голос").

НЮ ЙОРК У ЧАСІ СТРАЙКУ! — Як оператори едевейторами вийшли на страйк, то не така то легка справа дістатись до офісів нюйорського хмародера. На образку бачимо „джентельменів", як помагають дівчатам дістатись по сходах до офісів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ІДІТЬ З ЯНИЧАРАМИ І РАТУЙТЕ РІДНИХ!

Людина, що вибивається на передове місце, має заздрісних ворогів, котрі де можуть, стараються її шкодити. Те саме є й з організацією. От візьмім під увагу такі організації як Український Конгресовий, або Український Допомоговий Комітет. Конгресовий Комітет старається повести політичну справу України, а Допомоговий Комітет має за ціль дати українським жертвам війни поміч в грошах, убранню та харчах. Завдання як одного так і другого Комітету зрозуміле, ясне, прекрасне. Тому здавалосьб, що всі, розуміючи цю ідею, поспішать з належною поміччю, як морально так і матеріяльною. Та так не є. Українські яничари не сплять. По своїм яничарським традиціям стараються пускати сплетні, гавкають на своїх програмах, у своїй пресі, чи де тільки знайдуть нагоду. Ставши зрадниками України, думають, що кожний здібний на таке саме. Після них Український Конгресовий Комітет створений зі самих ворожих агентів, а про Український Допомоговий Комітет розійшлась струя наклепів, що це убрання, яке ви висилаєте, жінки з Комітету, що краще продають, а решта повикидано, чи лежить в неладі. Тому кілька вижнів прийшов один чоловік із Лонг Айленд до голови Українського Жіночого Комітету в Ню Йорку та каже: „Я маю кілька пачок убрання, хотівби я це дати для українських жертв війни, та я чув, що ви то убрання продаєте, а що гірше викидаєте. Хочу переконатися, це правда". Пані голова запровадила чоловіка до Юнітеріен Колекшен Вергавз. Якраз в тому часі наші жінки пакували речі до висилки до Европи. Прийшов чоловік, глянув критичним оком, але побачивши, що все в найкращому порядку, а українські жінки ведуть працю солідно та щиро, закотив рукави до праці. Пакував добрих дві годині, а опісля поїхав домів і за кілька годин привіз кілька пачок одежі.

Так поступає чоловік щирий, характерний, як йому щось неясне, він питається і провірює.

Українці!

Не давайте себе злапати на добре наставлену вудку зі сторони зрадників українського народу!

Український Допомоговий Комітет висилає поміч тільки там, де є певним, що ту носить імя українця, а яких лиха доля вигнала на чужину. Вони для нас ті, що плекають велику любов до України; ті, що вчать своїх дітей, як любити Україну, і як працювати для неї, щоб колись побачити її свобідною; ті, що терплять, бо нізащо в світі не хотіли відцуратися українського імени; ті, що волять вмерти, як служити ворогови.

І чи можлива добра доля в тюрмі? Чи можлива воля в не свобідній державі? Чи можлива свобода релігії у царстві безбожницького потвора? Там свобда преси, голосування?

Роздумайте і над тим, чому ваших матерей, братів та сесміч отримають українці без різниці поглядів релігійних чи політичних. На українські землі не можливо висилати таку поміч, бо всю допомогу контролює той уряд, що окупопує Україну. Такий уряд дасть ту допомогу своїм партійникам; тим, що доносять на українців, що українців по тюрмах замикають, що їх на Сибір вивозять. Чи маємо своєю поміччю вбирати й годувати грабіжників і тих, що мучили і мучать наших найближчих?

Як довго наша поміч не піде в руки українців без різниці на їхні релігійні чи політичні погляди, так довго нема мови про таку висилку. Тепер висилається поміч для українців розкиненим по Европі, бо є певність, що ту поміч вони дістануть. Дістануть її всі українці, робітник чи інтелігент, католик чи православний, цього чи іншого політичного погляду. Дістануть всі, хто нотер повивозили з рідних земель. Чому родинне життя порозбиване? Роздумайте, чому опинились міліони українців на Сибірі? Роздумайте, чому маси українців, що порозкидані по Европі, волять згинути, як вертатися до окупанта. Чи це можливо, щоб міліони людей були ворожими агентами, як це горлають яничари? Тому не закладаймо власним поступованням ще більшої петлі на шию України! Не домордовуймо її ще й власними руками! Протрясімся зі сну і недбальства та ставаймо в ряди тих, що збирають для українців в Европі, висилаючи жертви на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

А одіж до:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

Марія Клячко,
Ню Йорк, Н. Й.

ЖАРТИ.

Всесторонний талант.

Вояк, який вернувся з війни, вступив до голяра, заки заїхав до своєї рідні. Очевидно, хотів прилично виглядати перед своїми. Голяр — це теж воєнний продукт. Щойно вчасі війни навчився голярства з конечности. Вчасі операцій голяр кілька раз поріязав гостя. Вояк змісця пізнав, з ким має до діла. Терпеливо ждав кінця і пильно приглядався, як голяр випалював і заліплював рани. Коли діждався кінця, витягнув доляра і платить голяреви. Голяр хотів видати решту, але вояк не приняв кажучи:

— Перший раз у життю стрінув я такого всесторонного артиста, як ви. Ви і голяр і різник і папірник неаби який!

ПОШУКУЮТЬ

Пошукую батька **ТЕОДОРА ЛИХОВСЬКОГО,** котрий виїхав до Америки 1912 року зі села Коритниця, повіт Лукачі. Знаходився в Ню Йорку. Пошукує дочка **Ірина Лиховська,** що знаходиться в Німеччині. Хто про нього знає, або він сам, хай пише до:

Mrs. I. STELMACH
19210 Gallagher St., Detroit 12, Mich.
або **ІРИНА ЛИХОВСЬКА**
Kassel Furstenwalde
Aesenbahn lager. Boldarewa.
Germany.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

1) **МИКОЛА СОПІВНИК** з Заліщик, Галичина, пошукує **ЕВГЕНІЇ ПЛОЩАНСЬКОЇ** з Хартоновець, заліщицького повіту, Галичина, яка 1937 р. виїхала до Ню Йорку й перебула там до 1939 р.

2) **ФЕДОРЕЦЬ БОГДАН,** син Софії, пошукує своїх тіток: **КАТЕРИНИ ДОРОШ,** яка жила в Ню Йорку від 1911 р., а муж її Стефан був властителем пекарні; **ТЕТЯНИ ЄРИЧАЙ,** яка живе в околиці Ню Йорку від 1922 року.

3) **БОДНАР ЛЕВ** із Тлустого, пов. Заліщики, Галичина, пошукує **о. КУЧЕРА МАРІЯНА,** який походить із цих самих околиць. Рівнож **МИХАЙЛА СКОЛЯНОГО** із с. Головчинці, п. Заліщики, брат Ольги й Павліни.

4) **ВАСИЛЬ І СОФІЯ СМІТЮК** пошукують брата **СЕМЕНА СМІТЮХА** із Тлустого, п. Заліщики, який виїхав до Канади 1922 р. і перед війною жив у Винипегу, Канада.

5) **АНТІН СЛОБОДЯН** із с. Сокиринці, п. Копичинці, Галичина, пошукує в Канаді стрия **ДАНИЛА СЛОБОДЯНА,** який жив у Порт Артур, Онт., як рівнож **ЮРКА ГОЛОМЕГУ,** що має варстат направи черевиків.

Всі зголошення прошу слати на адресу:

G. ROMANKO,
R. R. 1, Searboro Jct., Ont., Canada.

ТАРЗАН, ч. 1254. Тарзан у небезпеці.

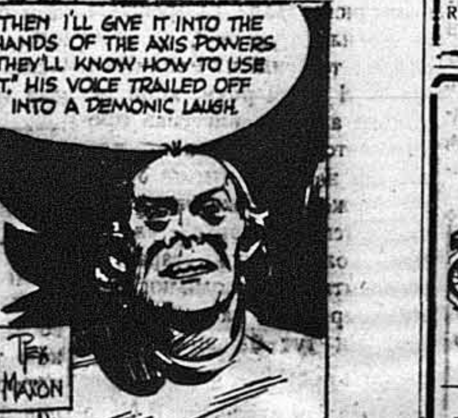
Серед холодної злости д-р Брекевз пішов до келії Тарзана.

„Я щойно відкрив найсильнішу вибухову матерію, досі знану у світі" — сказав він. „Мала лише частина зруйнує ціле місто".

„І що ти з цим зробиш?" — запитав Тарзан. — „Насамперед я знищу тебе" — відповів Брекевз.

„Опісля я віддам її в руки держав Осі, а вони вже будуть знати, який з неї зробити вжиток". — Притім його голос перемінився у демонський сміх.